

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATOSTOGŲ ĮSTATYMAS

I skirsnis. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato atostogų rūšis, minimalią trukmę, suteikimo ir apmokėjimo už jas tvarką bei sąlygas.

2 straipsnis. Teisė į atostogas, jų suteikimo ypatumai

Lietuvos Respublikos piliečiai, dirbantys pagal darbo sutartį arba narystės pagrindais Lietuvos teritorijoje esančiose įmonėse, įstaigose, organizacijose (toliau tekste - įmonė), taip pat už jos ribų esančiose įmonėse, priklausančiose Lietuvos Respublikos jurisdikcijai nepriklausomai nuo jų nuosavybės formos, turi teisę į atostogas.

Krašto apsaugos tarnybos kariams, Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnams, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnams, vidaus reikalų sistemos, sukarintų bei kai kurių kitų formuočių darbuotojams teisę į atostogas, jų suteikimo ypatumus nustato atitinkami Lietuvos Respublikos norminiai aktai.

Užsienio piliečiai, asmenys be pilietybės, dirbantys šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytose įmonėse, turi teisę į atostogas kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai, jeigu tarpvalstybiniuose susitarimuose (sutartyse) nenustatyta kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1702](#), 00.05.23, Žin., 2000, Nr. 44-1248 (00.05.31)

3 straipsnis. Atostogų rūšys

Atostogos yra kasmetinės ir tikslinės.

II skirsnis. KASMETINĖS ATOSTOGOS

4 straipsnis. Kasmetinių atostogų sąvoka

Kasmetinės atostogos - tai kalendorinės dienos, suteikiamos darbuotojams pailsėti ir atstatyti darbingumą, paliekant darbo vietą (pareigas) ir mokant vidutinį darbo užmokestį. Švenčių dienos, paskelbtos nedarbo dienomis, į atostogų trukmę neįskaičiuojamos.

5 straipsnis. Kasmetinių atostogų rūšys

Kasmetinės atostogos yra:

minimalios;

pailgintos.

6 straipsnis. Kasmetinių minimalių atostogų trukmė

Kasmetinių minimalių atostogų trukmė - 28 kalendorinės dienos.

Darbuotojams iki 18 metų, invalidams, motinai ar tėvui, vieniems auginantiesiems namie vaiką invalidą, iki jam sueis 16 metų, - 35 kalendorinės dienos.

Dirbantiems ne visą darbo dieną arba ne visą darbo savaitę atostogos netrumpinamos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1288](#), 96.04.17, Žin., 1996, Nr. 41-986 (96.05.08)

7 straipsnis. Kasmetinės pailgintos atostogos

Pailgintos iki 58 kalendorinių dienų atostogos suteikiamos tam tikrų kategorijų darbuotojams, kurių darbas susijęs su didesne nervine, emocine, protine įtampa bei profesine rizika, taip pat kurių specifinės darbo sąlygos.

Darbuotojų, turinčių teisę į šias atostogas, kategorijų sąrašą tvirtina ir jame konkrečią pailgintų atostogų trukmę kiekvienai darbuotojų kategorijai nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

8 straipsnis. Kasmetinių atostogų suteikimo tvarka

Už pirmuosius darbo metus atostogos suteikiamos po šešių mėnesių nepertrauktojo darbo toje įmonėje, bet ne vėliau kaip iki darbo metų pabaigos. Nesuėjus šešiams nepertrauktojo darbo mėnesiams, atostogos suteikiamos moterims, jeigu jos pageidauja, prieš nėštumo ir gimdymo atostogas arba iš karto po jų.

Mokymo įstaigų pedagogams, pradėjusiems dirbti mokymo įstaigose, pirmaisiais mokslo metais atostogos gali būti suteikiamos moksleivių ir studentų vasaros atostogų laikotarpiu.

Atostogos už antrus ir paskesnius darbo metus suteikiamos bet kuriuo darbo metų laiku pagal atostogų suteikimo eilę, kurios sudarymo tvarka nustatoma kolektyvinėje sutartyje, o ten, kur ši sutartis nesudaroma, - atostogų suteikimo eilė nustatoma šalims susitarus.

9 straipsnis. Teisė pasirinkti kasmetinių atostogų laiką

Teisę pasirinkti atostogų laiką po šešių mėnesių nepertrauktojo darbo toje įmonėje turi:

asmenys iki 18 metų;

nėščios moterys ir moterys, turinčios vaikų iki 14 metų arba vaiką invalidą.

Vyrams, kurių žmonoms suteiktos nėštumo ir gimdymo atostogos, jų pageidavimu, atostogos suteikiamos žmonos atostogų metu.

Darbuotojams, vykstantiems gydytis į sanatorijas, kitas sveikatos įstaigas, taip pat į poilsio namus su šeimyniniais keliais, jų pageidavimu, atostogos suteikiamos keliais nurodytu laiku. Darbuotojai, pageidaujantys gauti atostogas šeimyniniame keliais nurodytu laiku, privalo apie tai pranešti darbdaviui ne vėliau kaip prieš 30 kalendorinių dienų.

Darbuotojams, slaugantiems ligonius ir invalidus, turintiems medicininę rekomendaciją, atostogos suteikiamos jų pageidaujama laiku.

Darbuotojams, sergantiems chroniškais ligomis, kurių paūmėjimas priklauso nuo metų sezono, turintiems medicininę išvadą, šalims susitarus, atostogos suteikiamos pageidaujama laiku.

Besimokantieji neatsitraukus nuo darbo atostogos, jų pageidavimu, derinamos prie egzaminų, įskaitų, diplominio darbo gynimo, laboratorinių darbų ir konsultacijų laiko.

10 straipsnis. Kasmetinių atostogų pratęsimo ir perkėlimo atvejai

Atostogos suteikiamos kiekvienais darbo metais nustatyta laiku.

Atostogų laikas gali būti perkeltas šalims susitarus.

Į atostogų laiką neįskaičiuojama ir atostogos pratęsimas, kai:

darbuotojas yra laikinai nedarbingas;

darbuotojas kasmetinių atostogų metu įgyja teisę į tikslines atostogas, nustatytas šio įstatymo 18 ir 23 straipsniuose;

darbuotojas dalyvauja likviduojant stichinių nelaimių avarijų pasekmes nepriklausomai nuo to, kokia tvarka jis buvo patelktas šiems darbams, taip pat, kai jis pašaukiamas atlikti Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytų valstybinių pareigų.

Atostogas pratęsus, apmokėjimas už jas neperskaičiuojamas.

11 straipsnis. Kasmetinių atostogų suteikimas dalimis

Atostogos suteikiamos dalimis šalims susitarus. Viena iš atostogų dalių negali būti trumpesnė kaip 14 kalendorinių dienų.

12 straipsnis. Atšaukimas iš kasmetinių atostogų

Atšaukti iš atostogų leidžiama tik darbuotojui sutikus.

Nepanaudota atostogų dalis turi būti suteikiama kitu darbo metų laiku arba prijungiama prie kitų darbo metų atostogų šio įstatymo 11 straipsnyje nustatyta tvarka.

13 straipsnis. Laikotarpiai, įskaitomi į darbo stažą, už kurį suteikiamos kasmetinės atostogos

Į darbo stažą, už kurį suteikiamos atostogos, įskaitomas:

faktiškai dirbtas laikas;

laikas, kai pagal įstatymus darbuotojui išsaugoma darbo vieta (pareigos) ir visas darbo užmokestis arba jo dalis, taip pat, kai jam mokama stipendija arba kitokios išmokos;
laikas, kai darbuotojas gavo laikinojo nedarbingumo arba nėštumo ir gimdymo pašalpą;
nemokamos atostogos iki 14 kalendorinių dienų;
nemokamos atostogos iki 30 kalendorinių dienų invalidams, taip pat tėvams, globėjams, rūpintojams, slaugantiems invalidą (šio įstatymo 25 straipsnio antroji dalis);
priverstinės pravaikštos laikas darbuotojui, grąžintam į ankstesnį darbą;
teisėto streiko laikas;
asmenų, atleistų iš darbo dėl darbuotojų skaičiaus sumažinimo, įmonės likvidavimo, persikvalifikavimo laikas;
kiti įstatymų nustatyti laikotarpiai.

14 straipsnis. Nepanaudotų kasmetinių atostogų suteikimas atleidžiant iš darbo

Atleidžiant darbuotoją iš darbo (išskyrus atvejus, kai atleidžiamas dėl jo paties kaltės), nepanaudotos atostogos, jo pageidavimu, suteikiamos nukeliant atleidimo datą. Tokiu atveju atleidimo iš darbo data yra laikoma kita diena po atostogų pasibaigimo dienos.

15 straipsnis. Kasmetinių atostogų apmokėjimas

Atostogų laiku darbuotojui garantuojamas vidutinis darbo užmokestis.

Vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Darbo užmokestis už kasmetines minimalias atostogas mokamas ne vėliau kaip prieš tris kalendorines dienas iki prasidedant atostogoms. Darbo užmokestis už kasmetines pailgintas atostogas gali būti mokamas dalimis. Už pirmąją atostogų dalį (30 kalendorinių dienų) sumokama ne vėliau kaip prieš tris kalendorines dienas iki prasidedant atostogoms, o už likusią atostogų dalį - ne vėliau kaip prieš tris kalendorines dienas iki jų tęsinio.

Jei darbuotojui priklausantis darbo užmokestis nustatytu laiku nesumokamas ne dėl darbuotojo kaltės, atostogos pratęsimos tiek dienų, kiek buvo delsiama sumokėti darbo užmokestį, už praleistą laiką mokant kaip už atostogas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-271](#), 97.06.17, Žin., 1997, Nr. 63-1475 (97.07.02)

16 straipsnis. Piniginė kompensacija už nepanaudotas kasmetines atostogas

Darbuotojams pakeisti atostogas pinigine kompensacija neleidžiama. Kai dėl darbo santykių pasibaigimo darbuotojui negali būti suteiktos atostogos arba kai darbuotojas jų nepageidauja, jam išmokama piniginė kompensacija.

Piniginė kompensacija už nepanaudotas atostogas išmokama nutraukiant darbo sutartį neatsižvelgiant į jos terminą. Kompensacijos dydis nustatomas pagal nepanaudotų atostogų, tenkančių tam darbo laikotarpiui, darbo dienų skaičių. Kai darbuotojui atostogos nebuvo suteiktos daugiau kaip už vienerius darbo metus, kompensacija išmokama už visas nepanaudotas atostogas, jeigu įstatymas nenustato kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1288](#), 96.04.17, Žin., 1996, Nr. 41-986 (96.05.08)

III skirsnis. TIKSLINĖS ATOSTOGOS

17 straipsnis. Tikslinių atostogų rūšys

Tikslinės atostogos yra :

nėštumo ir gimdymo;
vaiko priežiūros;
mokymosi;
nemokamos.

18 straipsnis. Nėštumo ir gimdymo atostogos

Moterims suteikiamos nėštumo ir gimdymo atostogos – 70 kalendorinių dienų iki gimdymo ir 56 kalendorinės dienos po gimdymo (komplikuoto gimdymo atveju arba gimus dviem ir daugiau vaikų

– 70 kalendorinių dienų). Šios atostogos apskaičiuojamos bendrai ir suteikiamos moteriai visos, neatsižvelgiant į faktiškai išnaudotų dienų skaičių. Už šių atostogų laiką mokama Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo nustatyta pašalpa.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-111](#), 2000 12 21, *Žin.*, 2000, Nr. 111-3575 (2000 12 29), įsigalioja nuo 2001 01 01

19 straipsnis. Atostogos vaikui prižiūrėti iki jam sueis treji metai

Motiniai, jos pageidavimu, suteikiamos atostogos vaikui prižiūrėti iki jam sueis treji metai.

Šeimos pasirinkimu, šios atostogos suteikiamos vaiko tėvui, senelei, seneliui arba kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką. Atostogas galima imti visas iš karto arba dalimis, taip pat asmenys, turintys teisę gauti šias atostogas, gali jas imti pakaitomis.

Šių atostogų laikotarpiu mokama valstybės nustatyta pašalpa, taip pat paliekama darbo vieta (pareigos), išskyrus atvejus, kai įmonė visiškai likviduojama.

20 straipsnis. Papildomos nemokamos atostogos vaikui prižiūrėti

Motinos, auginančios vaiką iki 14 metų, pageidavimu, šalių suderintu laiku kasmet suteikiamos nemokamos iki 14 kalendorinių dienų trukmės atostogos. Motinoms, auginančioms vaiką invalidą iki 16 metų, šalių suderintu laiku kasmet suteikiamos iki 30 kalendorinių dienų trukmės nemokamos atostogos.

Moters nėštumo ir gimdymo bei vaiko priežiūros iki jam sueis treji metai atostogų metu tėvui jo pageidavimu suteikiamos nemokamos atostogos, kurių bendra trukmė negali viršyti trijų mėnesių.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-365](#), 97.07.01, *Žin.*, 1997, Nr. 67-1655 (97.07.16)

21 straipsnis. Atostogos įvaikiniams asmenims

Asmenims, įvaikiniams naujagimius, ir globėjams, paėmusiems kūdikius į globą, suteikiamos atostogos už laiką nuo įvaikinimo ar paėmimo į globą dienos iki kūdikiui sueis 70 dienų, mokant už jas taip, kaip numatyta šio įstatymo 18 straipsnyje. Jiems taip pat suteikiamos atostogos, numatytos šio įstatymo 19 ir 20 straipsniuose.

22 straipsnis. Atostogos tėvams ir kitiems asmenims, auginantiems vaikus be motinos

Tėvas, globėja (globėjas), rūpintoja (rūpintojas), auginantys vaikus be motinos (jai mirus, atėmus iš jos motinystės teises arba kai ji dėl sveikatos būklės, esant medicininei išvadai, negali prižiūrėti vaiko, taip pat kitais atvejais, kai motina prižiūrėti vaiko negali), globos ar rūpybos organo teikimu, turi teisę į šio įstatymo 9, 19, 20 ir 21 straipsniuose numatytas atostogas ir garantijas.

23 straipsnis. Mokymosi atostogos

Darbuotojams suteikiamos atostogos stojamiesiems egzaminams į aukštąsias ir aukštesnias mokyklas pasirengti ir laikyti po tris dienas kiekvienam egzaminui.

Darbuotojams, kurie sėkmingai mokosi mokymo įstaigose, pagal šių įstaigų pažymais iškvietimus suteikiamos mokymosi atostogos:

eiliniams egzaminams pasirengti ir laikyti - po tris dienas kiekvienam egzaminui;

įskaitoms pasirengti ir laikyti - po dvi dienas kiekvienai įskaitai;

laboratoriniams darbams atlikti ir konsultavimuisi - tiek dienų, kiek nurodyta mokymo planuose ir tvarkaraščiuose;

diplominiam darbui baigti ir ginti - trisdešimt kalendorinių dienų;

valstybiniais egzaminams (tarp jų ir vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos brandos atestato egzaminui) pasirengti ir laikyti - po šešias dienas kiekvienam egzaminui.

Darbuotojo ir profesinės sąjungos prašymu darbuotojui suteikiamos nemokamos iki 3 dienų atostogos per metus švietimui ir mokymuisi.

Į atostogų laiką neįskaitomas kelionėje sugaištas laikas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-224](#), 2001 03 22, *Žin.*, 2001, Nr. 28-899 (2001 03 30)

24 straipsnis. Atostogų, suteikiamų besimokantiems neatsitraukus nuo darbo,

apmokėjimo sąlygos

Šio įstatymo 23 straipsnyje nurodytiems darbuotojams, kurie mokosi, laiko stojamuosius egzaminus į aukštąsias ir aukštesnias mokyklas su įmonių siuntimais, už suteikiamas atostogas šios įmonės moka ne mažesnę kaip vidutinį darbo užmokestį.

Darbuotojams, laikantiems stojamuosius egzaminus ir besimokantiems savo iniciatyva, mokymosi laiko apmokėjimo klausimas sprendžiamas kolektyvinėje sutartyje arba šalims susitarus.

25 straipsnis. Nemokamos atostogos dėl šeimyninių aplinkybių ir kitų svarbių priežasčių

Nemokamos atostogos dėl šeimyninių aplinkybių ir kitų svarbių priežasčių suteikiamos kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka arba šalims susitarus esant darbuotojo raštiškam prašymui.

Jeigu invalidai, taip pat tėvai, globėjai, rūpintojai, slaugantys invalidą, kuriam, invalidumą nustatančios komisijos sprendimu, nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, pageidauja, jiems kasmet suteikiamos iki 30 kalendorinių dienų trukmės nemokamos atostogos šalių suderintu laiku.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-365](#), 97.07.01, Žin., 1997, Nr. 67-1655 (97.07.16)

IV skirsnis. BAIGIAMOJI DALIS

26 straipsnis. Teisė nustatyti papildomas atostogų garantijas

Kolektyvinėse arba darbo sutartyse gali būti nustatytos ilgesnės trukmės bei kitų rūšių atostogos, papildomos lengvatų pasirinkti atostogų laiką, numatyti didesni apmokėjimai už atostogas, negu garantuoja šis įstatymas. Šios garantijos, išskyrus papildomą lengvatą pasirinkti atostogų laiką, negali būti nustatytos kolektyvinėse ir darbo sutartyse, sudaromose įstaigose, organizacijose, kurios yra išlaikomos iš valstybės, savivaldybių ir valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų, taip pat sudaromose Lietuvos banke.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-365](#), 97.07.01, Žin., 1997, Nr. 67-1655 (97.07.16)

27 straipsnis. Ginčų sprendimas

Ginčai, kylantys taikant šį įstatymą, nagrinėjami darbo ginčams nagrinėti nustatyta tvarka.

28 straipsnis. Įstatymo laikymosi kontrolė

Šio įstatymo laikymąsi kontroliuoja Valstybinė darbo inspekcija.

29 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimą

Nuostolius, atsiradusius pažeidus šį įstatymą, privalo atlyginti kaltoji šalis.

Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais atvejais už šio įstatymo pažeidimus taikoma drausminė, administracinė ar baudžiamoji atsakomybė.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius, 1991 m. gruodžio 17 d.
Nr. I-2113

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1288](#), 96.04.17, Žin., 1996, Nr. 41-986 (96.05.08)

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATOSTOGŲ ĮSTATYMO 6 IR 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1383](#), 96.06.13, Žin., 1996, Nr. 57-1348 (96.06.19)

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATOSTOGŲ ĮSTATYMO 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO
LAIKINASIS ĮSTATYMAS

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-271](#), 97.06.17, Žin., 1997, Nr. 63-1475 (97.07.02)

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATOSTOGŲ ĮSTATYMO 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-365](#), 97.07.01, Žin., 1997, Nr. 67-1655 (97.07.16)

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATOSTOGŲ ĮSTATYMO 20, 25 IR 26 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO
ĮSTATYMAS

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1702](#), 00.05.23, Žin., 2000, Nr. 44-1248 (00.05.31)

ATOSTOGŲ ĮSTATYMO 2 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Atostogų įstatymo 2 straipsnio 2 dalies nuostatos Kalėdimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnams įsigalioja nuo 2000 m. rugsėjo 1 d.

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-111](#), 2000 12 21, Žin., 2000, Nr. 111-3575 (2000 12 29)

ATOSTOGŲ ĮSTATYMO 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d.

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-224](#), 2001 03 22, Žin., 2001, Nr. 28-899 (2001 03 30)

ATOSTOGŲ ĮSTATYMO 23 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2001 04 02)

autrap@lrs.lt